

чисто трговачки карактер, а оне задатке, које је до сада ова установа имала у погледу помагања народа, упутиће се сада тако како ће се народ не помагати, него како ће се експлоатисати. Зато бих ја молио, да бар ово питање мало боље претресемо а не да га претресемо са онаквом журбом, како смо то код ових досадањих уредаба радили, јер у овој уредби има ствари, које дубоко засецају у животне интересе народне. Толико сам имао сада да напоменем, а кад буде отворен претрес у начелу, ја ћу мало више имати да кажем о овој ствари.

Потпредседник др. **Светислав Поповић**: Пошто се за реч није нико јавно, молим Одбор да се изјасни, прима ли за подлогу специјалне дебате предлог овога закона, како је из Одсека изашао? (Прима.) Оглашујем, да је примљен.

Министар Финансија је спречен да сада присуствује претресу ове уредбе, па је молио, да се она не претреса у његову одсуству. Ако Одбор не би решно сад да пређемо на следећу тачку дневнога реда, а та би била: Претрес закона о устројству централне управе, — онда бисмо могли ову седницу да закључимо, а другу да закажемо за сутра пре подне у 10 часова. Дневни ред за ову седницу био би овај:

1. Пријем у целости привременог закона о државној тропарини, таксама и пристојбама;

2. Продужење претреса извештаја I. секције о уредби о управи фондова (бр. 6.);

3. Претрес извештаја III. секције о уредби Министарства Народног Здравља списка бр. 30. и уредбе Министарства Финансија списка бр. 118. (бр. 5.);

4. Претрес извештаја III. секције о уредби о добровољцима (бр. 6.);

5. Претрес извештаја III. секције о уредби о попису становништва (бр. 7.);

6. Претрес извештаја III. секције о уредби о насељавању (бр. 8.);

7. Претрес извештаја I. одсека (бр. 7.) о враћеној уредби Министарства Финансија бр. 21;

8. Претрес извештаја I. секције (бр. 8.) о уредбама Министарства Трговине од броја 44. до 48. списка уредаба;

9. Претрес извештаја I. одсека Министарства Финансија о уредби о организацији државног добра »Беље« (бр. 9.) и

10. Претрес извештаја V. секције (бр. 3.) о враћеним уредбама Министарства Пољопривреде и Вода под бр. 8., 9. и 18. списка.

Прима ли Одбор овај дневни ред? (Прима.) Данашњу седницу закључујем, а другу заказујем за сутра у 10 часова пре подне.

(Седница је закључена у 18 и 15 минута.)

XIV. СЕДНИЦА

ЗАКОНОДАВНОГ ОДБОРА

НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

КРАЉЕВИНЕ

СРБА, ХРВАТА И СЛОВЕНАЦА

држана 25. новембра 1921. год. у Београду.

Председавао Председник **Миша Трифуновић**.
Заменик секретара др. **Славко Шећеров**.

Присутни су Министар Финансија г. др. **Коста Кумануди** и господи референти Министарства Финансија, Управе Фондова и Социјалне Политике.

(Почетак седнице у 10 часова и 20 минута.)

Председник **Миша Трифуновић**: Отварам XIV. ред. седницу Законодавног Одбора. Молим г. секретара, да изволи прочитати записник прошле седнице.

Заменик секретара др. **Славко Шећеров** чита протокол прошлог састанка.

Председник **Миша Трифуновић**: Има ли примедбе на протокол, господе? (Нема.) Протокол је примљен.

Прелазимо на дневни ред. На дневном је реду: Примање у целости привременог закона о државној тропарини, таксама и пристојбама.

Има реч г. др. Шећеров.

Известилац др. **Славко Шећеров**: Као што се сећате, господе, јуче је овај предлог г. Дрофеника био упућен на дефинитивну редакцију. Ја имам овде да пре гласања изнесем ту редакцију одбору. То је прво. А друго, Ви се сећате, да је предлог г.

Жерјава примљен, да овај закон о државној тропарини, таксама и пристојбама вреди до 31. децембра 1922. год.

Министар Финансија др. **Коста Кумануди**: Није никаква одлука донесена о томе предлогу.

Известилац др. **Славко Шећеров**: Ја молим г. Жерјава, да се изјасни о томе.

Др. **Грегор Жерјав**: Ја сам поднео формалан предлог.

Министар Финансија др. **Коста Кумануди**: О томе Вашем предлогу није било гласања и не само да није никаква одлука донета, него о њему није ни дискутовано. Према томе не може се овако решавати, кад се не зна шта има да се решава.

Др. **Грегор Жерјав**: Ја сам поднео формалан предлог и г. Министар Финансија пристао је формално.

Министар Финансија др. **Коста Кумануди**: Ја сам се изјаснио, да примам у принципу тај предлог, али Законодавни Одбор није гласао о њему. Ми смо овај предлог везали за буџет и ја не бих могао пристати, да сви ови порези, на које се буџет наслања, престану пре него што буџет престане.

Председник **Миша Трифуновић**: Приступимо гласању са оваквом редакцијом овога за-

кона. Што се тиче рока трајања, има да остане како је изјавио г. Министар Финансија, до краја буџетске године.

Војислав Лазич: Молим за реч.

Председник **Миша Трифуновић:** Има реч г. Лазич.

Војислав Лазич: Ја ћу гласати против овога законског предлога. Зато што ћу гласати против њега, ја бих желео да објасним зашто. Синоћ ми се није дала прилика, да кажем оно што сам хтео, те ћу сада то рећи. У овоме закону има једна одредба, која говори о таксама на наслеђе.

Председник **Миша Трифуновић:** Ми не можемо сада, приступајући гласању, ништа дирати нити говорити о појединим члановима и одређивати који су чланови, са којима се слажемо, а који су, са којима се не слажемо. Кад се приступа коначном изгласању, Ви можете дати само једну кратку мотивацију зашто ћете гласати против.

Војислав Лазич: Е па добро. Ја ћу гласати против овог законског предлога због тога, што се у овај закон уноси такса на наслеђе у првом степењу и то је наглашено, да се не може знати ко треба ту таксу да плати. Овде изгледа по моме мишљењу, а тако је и написано, да синови, који наслеђују имање од оца, имају да плате ту таксу. Дозволите, господо, да кажем, да ми у нашој држави имамо сељачке задруге, у којима синови живе заједно са оцем и да они читав свој век привређују са отцем заједно и да имају приближно исто толико удела у стварању тих имања колико и отац, па би баш они према овом закону имали да плате таксу на своја сопствена имања.

Председник **М. Трифуновић:** О томе је било већ говора, о том не можете више говорити. Ви само можете казати разлоге с којих гласате против.

Војислав Лазич: Ја зато гласам против тог закона и тражим, да ми се објасни, како то да се раздвајају при наплати такса она имања, која је син стекао наслеђивањем заједно с оцем. Исто тако претпоставља се између мужа и жене једна такса, а зна се да жена заједно ради с мужем читав један век и има удела на имању, а нигде се не каже на који ће се начин такав део издвојити. Тако исто је и са опорезовањем карата и то на железничке, паробродарске и путничке карте. Овде стоји, да се опорезују железничке карте...

Председник **Миша Трифуновић:** Не могу вам дозволити даље говорити о томе. То је критиковање одредаба.

Војислав Лазич: Ја сам синоћ тражио реч, али је нисам добио.

Председник **Миша Трифуновић:** Сада је реч о гласању и немате права држати говоре, него само можете казати разлоге и навести за тај и тај члан не гласам због тога и тога разлога. Ви дискутујете поједине чланове и кажете, да нису на свом месту. Ви дакле гласате против та три члана, против којих још ћете да гласате?

Војислав Лазич: Нећу даље да говорим и нека се зна, да народни посланик не може у овом дому да искаже оно што треба. Ви изволите гласати, али народ је ту, који нази на ваш рад. Донесите закон како мислите.

Председник **Миша Трифуновић:** Приступите ћемо гласању. Ко је за то да се прими овај закон,

нека изволи гласати за, а ко је против нека изволи гласати са против. Молим г. секретара, да чита имена чланова.

(Настаје гласање. — После гласања.)

Председник **Миша Трифуновић:** Гласало је свега 19 и 15 је гласало за, а четири против. Закон овај о трошарини, таксама и пристојбама коначно је примљен.

Дозволите, господо, да изгласамо још један закон, који смо синоћ пропустили, а то је уредба, односно сада закон, о поштанском штедном чековном и вирманском промету Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца. Ко је за то да се овај закон прими гласаће за, а ко је против гласаће против. (**Лазич:** Молим реч.) Има реч господин Лазич.

Војислав Лазич: Господо, ја констатујем, да овај закон није данас на дневном реду. Ми писмо дошли овамо, да само аминujemo, да гласамо за нешто што није на дневном реду. Треба ставити на дневни ред, да знам за што гласам. Ја нећу гласати ни за ни против.

Председник **Миша Трифуновић:** Молим Вас, господине Лазичу, ви можете имати право. То овиси од Законодавног Одбора. Ово је једна ствар сасвим формалне нарави. У место да смо синоћ изгласали овај закон у оном већем броју, које смо изгласали, а било их је око 15, ми смо то пропустили, па можемо данас учинити. У осталом, кад господин Лазич инсистира на то, да овај закон остане за идући пут, мени је право, па ћемо овај закон ставити на дневни ред за идући пут. (Одобравање.)

Прелазимо на другу тачку дневног реда, продужење претреса извештаја I. Секције о уредби о Управи Фондова. Та је уредба у начелу примљена јуче. Сада прелазимо на специјалну дебату. Ја молим господу, да се код специјалне дебате јаве код појединих чланова, о којима желе говорити, односно код којих имаду ставити какве примедбе.

Дакле господин Лазич се пријављује код члана 5., 6., 63., 80., 100.а) и 117.а); господин др. Жерјав код члана 5. и 117.; господин Дрофеник код члана 5., господин Машкић код члана 5. Других пријава нема. Господо у специјалној дебати објављујем, да је члан 1., примљен. Господине Лазичу, имате реч код члана 5.

Војислав Лазич: Господо чл. 5. закона о управи фондова мења се и управа фондова на овај начин претвара се у обичну банку, којих банака, хвала Богу, у овој земљи имамо сувише много. Због тога што је ово државна банка, која има тенденцију да народ експлоатише поред осталих банака, које већ постоје, јер изгледа, да она има задатак да помаже банке у земљи, које експлоатишу народ, ја сам мишљења, да тачке 10., 11., 12., 13., 16., 17., 18. и 19. треба изоставити. То су нови ставови о надлежности управе фондова, која постаје на тај начин једна обична банка. Господо, место да помажемо народу, ми на овај начин идемо на то, да помажемо оне, који експлоатишу народ, идемо на то, да помажемо богатима и велицима. Ја бих у место ових одредаба предлажно и предлажем, да ова банка како је сад названа, односно како желите да је назовете Хипотекарна Банка, ја мислим, да у место ових побројаних њених послова унесемо у њен задатак, да ће давати зајмове земљорадничким задругама и земљорадничким савезима. Влада се, господо, не стара на

који ће начин помоћи земљораднику, да земљорадник дође до јефтиног кредита. Овај једини кредит, који управа фондова даје по неком имућнијем сељаку, сад се извлачи и даје се банкама, које ће експлоатисати земљорадника. Ја тражим, да у место ових банака даје једну банку као што је управа фондова и да јој ставите у дужност; да се бави тим пословима, што ће давати позајмице и кредите земљорадничким задругама и земљорадничким сталезима, те да се на тај начин створи могућност, да земљорадници имају бар једну установу у држави, од које ће моћи добити јефтини кредит. Говорило се је раније, господо, да ће влада установити некакав земљораднички кредит и да ће тај кредит земљораднички бити установљен код управе фондова. Међутим шта сад видимо? Видимо да се у место тога сасвим обрнуто томе, од управе фондова, једне државне установе ствара једна приватна банка која не да помаже народ, не да помаже сиромашну земљорадничку класу, него да је на тај начин експлоатиса.

Председник Миша Трифуновић: Има реч господин др. Грегор Жерјав.

Др. Грегор Жерјав: Државна хипотекарна банка потребна је, да се што пре изједначи каматна стопа за хипотекарни кредит у најпој држави. С тога гледишта ја само желим, да би државна хипотекарна банка имала што више успеха у своме раду. Она ће, наравно, пошто је каматна стопа по источним деловима наше државе већа од каматне стопе у западним деловима наше државе, пре свега деловати и утицати да деловима наше земље, који имају већу каматну стопу помогне у хипотекарном кредиту. Али, господо, треба пазити, да неће проширење управе фондова, односно проширење државне хипотекарне банке неповољно утицати на каматну стопу, коју штедни заводи доста ниско држе у западним деловима наше земље, да неће наједанпут порастати каматна стопа, што би тежиће оштетило тамошњи економски живот. Ја не желим, да се одмах организују државне филијале ове хипотекарне банке; само држим, да ће стилизација 5. члана, како је он предложен, изгодно утицати на штедне заводе, који су подржавали нарочито у Словенији, Далмацији па и у Хрватској, цело време цео терет хипотекарног кредита, да ће велим на њих утицати изгодно.

У чл. 5. закона о државној хипотекарној банци у 1. тачци каже се: државна хипотекарна банка овлашћује се, да рукује свима јавним и државним фондовима као и пупилним капиталима. То значи бар од сада како изгледа из члана 117. тачке 3), да касније морају сви пупилни новци и други јавни новци искључиво се предавати државној хипотекарној банци. Тиме ће штедни заводи, којима закон признаје пупилну сигурност, изгубити један извор за штедне улоге. Ако остане ова формулација, неће бити могућности да пупили уписују државне зајмове, што је по моме мишљењу у еминентном интересу државе. У прошлој сезони државног зајма ми смо нарочито настојали, да су стараоци што више пупилнога новца уписали у државни зајам Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца. Од сада то ће бити немогуће, јер ће сав тај новац морати ући у државну хипотекарну банку.

Ја бих, господо, ради тога предложио у 1. и 2. тачци чл. 5. једну напомену, која је у вези са последњим ставом, који се налази у 2. тачци, која

каже, да се општински, самоуправни средци, области и окружни капитал не треба да улажу у хипотекарну банку, ако је тај новац уложен у куповину обвезница државног зајма или у друге акције, којима закон даје то право. Тиме се иде већ у сусрет мисли мога предлога и зато бих ја проширио 1. и 2. тачку и казао овако: да се фондови и капитал не могу уложити у државне и друге банке којима закон даје право као и штедне заводе, којима закон признаје сигурност. Има и других завода, којима закон даје важност, којима признаје пупиларну сигурност. На пример кад се даје концесија за грађење железнице, закон акцијама железничким даје пупиларни значај и тиме се омогућава, да више пупилног и јавног новца уђе у таква подухвата, па да срезови и градови и опште самоуправна тела могу на њих улагати свој новац.

Што се тиче завода за штедњу, молим вас, да промислите мало о томе нарочито на сиротињске благајне у Хрватској, које су добро вршиле ову задаћу, па затим градске штедионе у Словенији и Далмацији. Ове штедионе нису банке, како неки мисле, него се тамо без икакве зараде ради и њима је закон признао пупиларну сигурност, јер иза њих стоји све имање дотичних градова и дотичних сељачких општина, јер оне су се организовале и имају своје велике штедионе тако, да је пупиларни новац ту сасвим сигуран.

Ја мислим, да из тога, ако се овај предлог прими, не ће бити губитка за Управу Фондова великог, јер по закону пупиларни новац само у малом износу даје се у велике штедионе, пошто је већ аустријски закон принуди стараоце и судове, да су велике пупиларне износе морали да улажу у државне зајмове. Ради тога су они огромно изгубили, пошто је пропала ондашња држава. По моме мишљењу губитак за државну хипотекарну банку не ће бити велик. Док је на другој страни за ове штедовне заводе ово питање морално од колосалне важности, да стоје под нарочитом контролом државе, па да се њима од стране државе признаје пупиларну сигурност, која је онда атракција за све остало. Ја дакле, господо, предлажем овакву измену и молим, да се она прими: »Напомена ад 1. и 2. Сви ови фондови и капитал не могу се уложити и у државне и друге хартије, којима закон даје то право, па и у штедне заводе, којима закон признаје пупиларну сигурност«.

Јосип Дрофеник: Речи морам, да се с предлогом г. колеге др. Жерјава популнома стрпљам. Наше хранилнице, ки имају пупиларно варност, имају не само велик морални помен за наш народ, ампаг туди велик национални помен в наших крајих. Баш нашим денарним заводом се имамо захвалити, да је наша народна завест тако висока. Севеда би човек желео, да би била наша народна завест ие мочнејша. Тода упоштевати је треба, да смо били Словенци власти в обмејних крајих дослеј народно затирани ии прави народни мученици.

Зато па мислим, да би се згодила нашим денарним заводом велика кривица, че би шел вес пупиларно варни денар из обцин, срезов ии области в државно банко. Просим, да се спрејме предлог г. др. Жерјава, ки гре за тем, да останејо пупиларне влоге, ки со седај в местних, окрајних аии окружних хранилницах, в тех денарних заводних ии

да не гредо в државно банко. Те хранилнице со установиле местне общине, покраји али дежеле ин јамчије с цело давчно силно ин преможењем за сигурност влог. Нисем па проти тему, да гредо в државно банко велике своте, кадар се тре за велике знеске. Државна банка је прав тако великега помена за државо, какор со омењени заводи локална економска помена за общино, покрај али округ.

Зато просим, да законодајни одбор освоји др. Жерјавов предлог, да не приде до разних непријатних трзавиц.

Председник **Миша Трифуновић**: Има реч г. Машин.

Хусејин Машин: Ја сам хтео да кажем ово што је већ речено и слажем се потпуно са говором дра. Жерјава и г. Дрофеника, али бих имао да учиним извесне напомене код тачке 3. У тачци 2. вели се, да ће ова банка руковати са црквеним и манастирским новцем као и новцем других корпорација. Дакле, овде долази у питање вакуфни новац. Ми имамо вакуфне просветне аутономне установе, које би долазиле под ову одредбу. Ми имамо прихода од тих усанава, којима ми руководимо, сад би ти приходи по овом закону били одузети и предати овој банци. Ја се стога не могу сложити с тиме, јер немам при руди конкретних предлога за измену ове тачке, али ја ћу спремити за специјалан претрес.

Др. **Лаза Марковић**: Господо, мени изгледа, да је ово питање, које је покренуо г. Жерјав, сувише озбиљно, да би требали да га решимо сад одмах. Ја мислим, да је боље, да се ова ствар врати натраг у секцију, па да се размисли озбиљно до којих граница може се у руковању тим пунилним новцима одступити од начела, изречених у овом законском предлогу, од начела да се сви ти новци централно и ставе на расположење једној хипотекарној банци тако, да од тога новца имају користи сви крајеви наше земље. Ја бих овом приликом хтео да констатујем једну ствар, коју је споменуо и г. Жерјав а то је, да се имају у виду више и предузећа појединих области, да би се тиме економски појачале области и да дамо могућности, да оне за своја предузећа и за све — ако хоћете — банчине установе, могу искористити све или један део пунилног новца. Што се тиче пак давања нарочитих привилегија појединим новчаним институцијама, као што су ове штедионице, разлози, које је зато изнео г. Жерјав мени изгледају, да нису довољно проучени па да решимо, да само извесним штедионицама дамо овако овлашћење, да могу примати пунилни новац и уживати поверење те пунилне сигурности, а за друге штедионице да се не зна шта ће бити и како ће се са њима поступати. Изгледа ми дакле, да ово питање није довољно зрело за одлуку данас и да га треба вратити секцији. И онда би секција имала тачно да предвиди, да ли ово што предлаже г. Жерјав има да вреди у будуће, кад се посебним законом једној штедионици или једној категорији штедионица да та привилегија, да оне могу примати пунилни новац, или да ли то вреди, као што то изгледа, да је намера господина Жерјава или не, јер по стилизацији није јасно изражено, да оне штедионице, које сад имају то овлашћење, ту привилегију даље задрже. Као што рекох, имамо два питања: имамо питање о томе, у колико се пунилним новцем могу

да користе извесни, било новчани институти, било привредне установе, које припадају општини, које припадају срезу, или области, и друго питање: у колико се може тај исти пунилни новац да повери и приватним новчаним заводима. Ако је, господо, једна штедионица такве природе, да за њу гарантује цела имовина среза, или цела имовина области, ако је то обласна штедионица, ако је то средња штедионица, или ако је то варошка штедионица, за коју гарантује цела имовина вароши, онда сам и ја за то, да се изађе на сустрет оваквим потребама и да се њима омогући искористивање пунилног новца. Али, господо, ако су то новчани заводи, који користе само својим члановима, ако ти новчани заводи имају карактер приватних новчаних завода, онда ја не бих био за то, да се од принципа, изложеног у овом закону, одступа и да се њима дају ма какве изузетне привилегије.

Ја бих молио Одбор, да ово питање врати у Секцију и да се Секција позабави предлогом г. Жерјава и овим другим предлогом, који је пао, па да нам се поднесе једна нова, јасна и прецизна редакција тако, да знамо онда за што гласамо и какав ћемо режим имати у погледу употребе тога пунилног новца.

Председник **Миша Трифуновић**: Има реч г. Настас Петровић.

Настас Петровић: Ја ћу, господо, одмах да почнем овим чиме је почео г. Лаза Марковић и чиме је он завршио.

Питање о томе: да ли треба пунилни новац да буде поверен једној државној хипотекарној банци, или да се он поверава и некаквим другим заводима, ма какве врсте и ма каквог карактера они били, — то је питање додиривано у Секцији и ми смо о томе разговарали. А међутим, то је питање тако јасно за свакога, да ту не треба ни много студије, ни много размисљања. У свима друштвима, у свима државама, одкад је човек постао културан и удружио се у државу, пуниле, нејач, деца која су остала без родитеља, имала су свагда један карактер светиње. О њиховим иметцима увек су се старали држава и друштво од памтивека. Питање је сада: на који начин може држава да осигура те пуниле, да се оне не разнесу и да се не упропасти та нејач. То се може постићи само онда, кад она то узме на некакав начин у своје руке и кад цело друштво и цела држава буде гарантовала за сигурност тих пунила. Отуда је и дошло, кад је први пут стварана Управа Фондова код нас, да су се у првом реду држава и законодавац постарали, да та пунила уђе у касе Управе Фондова, да их она чува, пошто сваку штету сноси држава. Држава гарантује дакле за те иметке. Е, сада, господо, јавља се овде тенденција, па видим да то анимира мало и г. Лазу Марковића, да се у појединим областима и појединим варошима могу поверити пуниле и то из разлога, што ће те области или те вароши имати да свршавају извесне задатке, па ће им бити потребно да на тај начин добију новца. Молим Вас, господо, кад сам ја ово напред казао, мислим, да је за свакога јасно. Не можете ви упоредити у погледу сигурности ни области ни срезове ни вароши. Држава, ако хоће да остави да то буде светиња и да над пунилама води држава рачуна и да она гарантује њихову сигурност, онда можете само поверити оваковој једној установи, као што је Управа Фондова, чију штету надокнађава цело друштво и цела држава.

Према томе је опасно да се поверава неком другоме. То је принципијелно.

Сад долази једна друга ствар. Ја разумем потпуно Словенце, што су се постарали у борби са Аустријом, да извуку тај новац, да га не дају Аустрији, да га задржи за себе и да се они користе њиме. Разумем, што је то Аустрија и допустила, без сумње у моментима, кад јој је требало да придобије мало Словенце. Она им је такве поједине уступке и чинила и ње се није тицало, хоће ли пушле Словенаца пропадати или неће. Али данас када се Словенци не треба да боје за своје племе, данас када Словенци немају разлога да мисле, да ће им неко отимати тај новац и да им се нешто неће дати, ја мислим, да тај разлог отпада.

Нова Хипотекарна Банка неће бити Банка једнога краја, него Банка целе Краљевине и она ће свуда у земљи имати своје филијале, које ће пружати новац према потребама у појединим крајевима. Она ће радити исто онако као што је радила и Управа Фондова. Према томе из једнога разлога о сигурности пушила не би се смело допустити другачије, него да оне иду у касе за које гарантује држава. Ова плашња сама по себи одпада, јер је безразложна, јер ако затраже крајеви у Словенији извесну помоћ, они ће је и добити од ове Банке зато, што ће и тамо бити филијале, које ће радити. Због тога мислим, да нема потребе да се ово враћа у секцију, јер је потпуно јасно, да је ово морало тако да буде, ако хоћемо да заштитимо сиротињски новац.

Сад да пређемо на неколико напомена. Г. Лазих у овој Банци гледа обичну Банку, ваљда због тога што се и ово зове Хипотекарна Банка. Док су друге Банке акумулација приватних капитала, докле ово није Банка која је акумулирала приватни капитал, него Банка са капиталом друштва, капиталом разних корпорација и фондова. Овде не управљају људи, који су лично ангажовани са својим иметком у Банци, па да желе некакве велике профите и да раде нешто из својих личних интереса; него овде ради држава у корист пушила и појединих друштава и у корист општу свих слојева друштва. (Приговарање код земљорадника.) Доћи ћу и на то.

Тачно је прописано у чл. 5. на што смеи дати новац. Сме га давати само на оно, што је сигурно. Она се не сме упуштати ни у какве послове, којима би се дошло до штете за овај новац, који служи као капитал. (Војислав Лазих: Говорите г. Петровићу о тачци 11.) Вратићу се и на тач. 11.

И земљораднички савез, господо, ако има овакве подлоге, какве закон буде тражио, добиће зајам од Управе Фондова, као што ће добити сваки приватан човек и свака друга корпорација, која може пружити сигурну подлогу за зајам. Према томе Земљораднички Савез нема шта да се плаши да му нова Хипотекарна Банка неће налазити на сусрет, кад он има право и кад има подлогу.

Проширењем делокруга пређашње управе Фондова баш се иде на то; да се непосредно народу пружи што више помоћи. Ако је г. Лазих добро прочитао делокруг рада нове хипотекарне банке, моћи ће то видети чак као повицу. Ми смо узели, да ће нова Хипотекарна Банка давати зајмове и на мелнорацију самога земљишта; па наводњавање великим задругама, које се створе на тој основици и т. д., као што ће остати право свакога земљорадника, кад има подлогу у непокретном

имању, да добије зајам у Хипотекарној Банци, ако му буде потребан, као што је до сада било код Управе Фондова. Према томе ја се чудим г. Лазиху као представнику Земљорадничке Спранке, да он налази, да је нови делокруг рада направен противу земљорадника. Обрнуто, проширењем делокруга баш се иде на сусрет самом земљораднику и као што се даје и срезовима и окрузима, тако ће се исто давати свима задругама, које се оснују, ма какве биле, ако буду имале подлогу за то. (Др. Урош Стајић: Ако буду имале.) Да, не можете тражити, да узмете сав пушиски иметак из наше Краљевине, да узмете све фондове и да материјално државу, да даје зајмове онде, где нема никакве подлоге, па да она пропадне. То не смеете дозволити из разлога, који сам у почетку свога говора поменуо.

Према томе ове напомене г. Лазихове пису требале да падну у облику у коме их је он изнео. Овим пројектом не иде се против земљорадника, чак ита више проширеним делокругом иде се на то, да му се што више помогне, да му се помогне онолико, колико је закон смео да му изађе на сусрет. Даље ниш било би опасно по фондове, а ја мислим, да то нико не би смео учинити законским путем.

Што се тиче напомене за манастирске фондове, која је данас учињена, а била је учињена и у самој секцији, ми смо били сложни, да тако исто и ти фондови морају ући у нову Хипотекарну Банку. Онако исто као што су ушли и наши манастирски и наши црквени фондови, тако исто сви фондови, ма које вероисповести били, морају да се сливају у Хипотекарну Банку; тиме се неће аутономија, коју признаје Устав, кријати. Они ће и даље бити аутономна установа њихова, имаће пуну слободу кретања и располагања новцем; само што тај новац неће лежати код њих, само што не могу давати другим установама, него га морају дати у Управу Фондова.

Ја мислим, господо, да неће бити оправдан разлог, ако добро промислите о целом пројекту, који је пред вама, да се борите против њега и ја вас молим, да га примите како је редигован и предложен.

Само, господо, има нешто да се избаци, што је дошло овде и на што се ми из Управе Фондова не би могли сложити а и сваки, који добро промисли о томе. То је мало у секцији и ја бих молио, да се из тачке друге чл. 5., која гласи: »да рукује свима општинским, самоуправним, средњим, областним (окружним) капиталима, који јој се предају на руковање, а пису депоновани у самоуправним штедионицама; а тако исто и свима капиталима и новцима црквеним, манастирским и других корпорација, који се купе у прирезима или иначе за извесне потребе, а не употребе се одмах на оно чему су намењени — ако тај новац није уложен у куповину обвезница државног зајма« избаци ово што даље долази: »или друге акције, којима закон даје то право«.

Господо, то ми у Управи Фондова не би могли примити већ само за државне папире. Ја ћу навести један пример. Има и. пр. ужичка ткачка радница која има концесију, да се њихове хартије примају као гаранција за кауцију, па би се могло узети да се улаже и у такве папире.

Председник Миша Трифуновић: Има реч г. Милединовић.

Др. Жарко Миладиновић: Како се види из правила или овога закона о Управи Фондова, односно сада под новим називом Државна Хипотекарна Банка, дају се привилегије. Ово је једна привилегована банка и изгледа ми, да је секција превидела, да има у Хрватској и Славонији тако звана Хрватско-Славонска Хипотекарна Банка, која има привилегије од пре. Свакако би требало сада узети и проучити онај закон, који је важио за Хрватску-славонску хипотекарну банку и видети у просуђењу, да ли и ми можемо имати овакву привилеговану државну хипотекарну банку. Ја држим, да то не може да буде. Ми можемо да имамо само једну привилеговану а то је Државну Хипотекарну Банку. Зато би требало, да се донесе решење о томе, да Хрватско-славонска хипотекарна банка губи те своје привилегије. Тамо су у том закону установљене разне привилегије за ту Хрв.-славонску банку а нарочито привилегије што се тиче потраживања, на која имају првенство пред осталим веровницима. Због тога држим, да треба због свега овога да се врати овај елаборат секцији, да добави закон о Хрв.-слав. банци и њеним правилима и да се узме у обзир при решавању овога закона.

Што се тиче приговора г. Воје Лазића, ја држим, да би се могло наћи узрока ономе, чему он приговора, а то је да се у тачки 11. каже, да се земљорадничким задругама може дати зајам уз потпис савеза српских земљорадничких задруга, јер држим, да је г. Воји Лазићу сметало ово, што се тражи потпис једног домаћег завода. Ја држим, да он има право, јер савез земљорадничких задруга свакако је јачи по моме схватању од многих домаћих завода, те би добро било да дође установа, да се земљорадничким задругама може дати зајам уз потпис савеза или управе савеза земљорадничких задруга. Тиме бисмо одклонили једну велику неправду, која је нехотична, јер се заиста није хтело намерно овим нашим земљорадничким задругама, које су се показале као врло ваљане и добре за наш народ и за напредак привреде у нашем народу, нанети ова неправда. Ја бих онда молио, да се ово узме као напомена и предлог при будућем решавању о томе, да се омогући земљорадничким задругама добивање зајма. Мој предлог је, да се овај елаборат врати патраг и да се узме у обзир закон, који говори о Хрватско-славонској хипотекарној банци, па да се тек онда у одбору или секцији реши и изнесе пред пленум овога законодавног Одбора.

Председник Миша Трифуновић: Има реч г. референт управе фондова.

Референт управе фондова Алкалај: Из говора г. Миладиновића изгледа као да се управа фондова боји конкуренције појединих завода у новим крајевима у Хрватској и Славонији. Управа фондова нема ништа против, да те концесије, које имају приватни поједини заводи, остану и даље. Као што је познато, та је банка приватног карактера, она је акционарско друштво. (Др. **Жарко Миладиновић:** Али има привилегија.) Нека, нам конкурише. Ми немамо ништа против тога. А што се тиче примедба на земљораднички кредит, влада је донела већ уредбу о земљорадничком кредиту и тамо су предвиђене погодбе, под којима ће се поглавати такав кредит. Под овим условима, као што је предвиђено, може се ипак кредитовати земљорадничким задругама, ако испуне оне

погодбе, које су предвиђене овим законским пројектом. А што се тиче кредита земљорадничких задруга, то ће Управа Фондова у виду државне хипотекарне банке давати их и у будуће. Што се сада у том погледу појављује мање земљорадника, то је зато, што они имају више новаца.

Председник Миша Трифуновић: Реч има г. Дулибић.

Др. Анте Дулибић: Ова ставка прва и друга чл. 5. дерогира постојећим прописима грађанског закона у нашим крајевима и може довести до негодљивих последица. Према тамошњим прописима може се уложити капитал пушила и разних јавних фондова на три разна начина. Може се, прво, уложити тиме, да се купе државни папире, што мислим, да по овому неће бити могуће. Дакле може се уложити у јавне папире. Друго, може се уложити у набавку једне зграде, и ја не знам зашто једна заклада, која је у себи аутономна, не би могла уложити свој капитал у набавку једне зграде. А држава има надзор над управом и видиће да ли се ради по закону. Треће може се уложити пушилни новац у давање зајма хипотекарнога приватном лицу, ако је та хипотека за једну половину кућне вредности или за једну трећину земљорадничке вредности већа од зајма што га примају. Ја не бих знао разлога, зашто се сада од тога мора да одступа и што ће се сада евентуално догодити, ако се ово прими као законска одредба, што ће се учинити са оним капиталима, који су били уложени на онај начин о којем сам говорио. Што се тиче државних папира, тај ће новац остати уложен, а што се тиче новца, којег су ове разне закладе уложиле у давање хипотекарних зајмова, што ће се догодити од капитала, који су инвестирани у зграде? То је једна замерка, а друга је истоветна са оном, коју је учинио и г. др. Жерјав. Овако ексклузивно искључити уопће могућност, да се даје новац из државних и јавних фондова, пркава и заклада, учиниће, да се може десити случај, да један човек уложи велику суму у једну хуману сврху и има право казати, да државни надзор има само да постоји над тиме, у колико се тиче темељне главнице, а за друго може да каже: хоћу да тај новац остане код те и те штедионице. Хоће ли државна власт одузети онда тај новац штедионици? Ако ја оставим милијон динара и наредим, да се мора тако управљати на тај начин тиме, да тај новац мора остати код те банке, то мислим, да онда ствар мора тако и бити. Што ће се учинити пак са онима, ако један завешта неколико дионица једне банке или једног индустријског предузећа? То нису папире који пружају пушиларну сигурност, али ако су остављени једном фонду, хоће ли се продати? Ево то се овде не каже. Ја се слажем са предлогом дра. М. Марковића, да би требало ову ствар вратити Секцији, да се боље претресе, па да нам Секција поновно предложи.

Још имам једну замерку а то је, што у целом чланку 5. није узето довољно обзира на Задруге, што име задруга не долази него само у једној тачки, где се говори о водним задругама. Те водне задруге добра су ствар, али може бити и безброј других задруга, које се баве привредом и које пружају довољно сигурности, но како изгледа по овим прописима, нема овде начина, да се дође у суесрет тим задругама. Ја бих желео, да се овде стави једна одредба, да се могу давати зајмови задружним савезима, ако пружају сигурност, коју

закон тражи. (Глас: Али какву сигурност?) Ми имамо разних задруга, које могу дати довољно сигурности, која се тражи. Имамо на пр. једну задругу за бродоградње. Тој задрузи треба један капитал, који она репимо не може да нађе, па зашто онда не би Управа Фондова дала таковој задрузи капитал, кад та задруга пружа довољно сигурности. Можете имати и задругу за пловидбу, за риболов и за друге ствари, које требају силних машина и све машине меке таква задруга дати као сигурност. Може се догодити, да се тежаци удруже у задругу за продају својих производа и они све своје производе стављају као залог. Зашто не би Управа дала таквим тежацима, који се удруже у задругу, капитала? Свакако би ја желио, да се уврсти овде једна одредба; да се задругама и задружним савезима дају зајмови у оном случају, када пружају онакову сигурност, која се по закону тражи.

Председник Миша Трифуновић: Има реч господин извештач.

Извештач др. Нинко Перић: Господо, ја мислим, да је ово питање најважније у целом овом закону и да се нигде нећемо задржати дуже него овде, па зато ја и узимам сада реч, да се боље разуме.

Ове одредбе, које дају хипотекарној банци право да врши банкарске послове, нису нове. Ако овде и пише, да се члан 5. мења, то значи, да ми модификујемо две уредбе. Речи ове: »чл. 5. мења се и гласи«: односе се на првобитни закон о Управи фондова, али ће тај члан бити измењен. (**Војислав Лазич:** Ми се противимо тим уредбама.) Ја хоћу да објасним, да није од данас то право хипотекарној банци, да она врши те послове, него је она имала то право од пре.

Ја хоћу да кажем и ово. Хипотекарна банка има с једне стране, да управља имовином фондова те пушним и депозитним капиталима, али она има да прима и улоге на штедњу и те улоге на штедњу не може она пласирати на дугорочне зајмове, нити може она те улоге на штедњу пласирати на непокретна имања, па према томе ни на земљорадничке задруге. Ти улози на штедњу сваки дан су изложени питању, да буду повучени од улагача. Због тога што Управа Фондова има великих улога на штедњу, а не може их пласирати у хипотекарне зајмове, дошло се на мисао, да их може пласирати у краткорочне зајмове са врло великим обзирима. Ми смо водили рачуна да Хипотекарна Банка ипак врши своју главну улогу и даље: давањем зајмова на непокретна имања и она ће као што видите из целокупне остале имовине све то и радити. Но ове банкарске послове не сме вршити ни из какве друге имовине, извора до једино из улога на штедњу или како се каже из краткорочних записа.

Што се тиче земљорадничких зајмова, ја могу рећи, да по тачци 4. земљорадничке задруге залажући непокретно имање могу да добију зајмове и да на тај начин узму из онога новца банциног, који јој лежи на расположењу из јавних фондова. Скреће се пажња на тачке 10. и 11. где се дају зајмови на мепице, па би се хтело, да се исто тако дају зајмови земљорадничким задругама без залога имања. Међутим ја мислим, да су ти зајмови дугорочни и то би дошло у опреку, ту би требало да се улози појединаца дају задругама и индустријским предузећима и да се све то врши

на дужи рок. Међутим ако даду залог, они могу добити и зајам.

Ја морам, господо, на ово да скренем пажњу: Господин Лазич је рекао да се овим експлоативне селјак. Стварањем ове Банке ја сам очекивао; напротив, овакав један протест од стране банкара и банократије а на против држим оваквим претварањем управе фондова у хипотекарну банку иде се на сусрет оној идеји социјализације, коју су земљорадници у своме уставу истакли, јер држава узима у своје руке банкарске послове из руку банкара и на тај начин свакако ствара једну повољнију новчану пијаци за нас. То је што се тиче ових питања, да ли треба Хипотекарна Банка да врши банкарске послове. Ја молим Одбор, да прими овакву редакцију одредаба због тога, што је секција довољно о њима размислила, што је банка већ узела те послове у своје руке, што ти послови могу да донесу врло велике користи држави. Не могу се унети одредбе, да се за земљорадничке задруге донесу посебне одредбе и да им се дају зајмови из краткорочних записа.

Друго питање, господо, исто тако је врло јасно и ја бих молио, да се не враћа секцији. Ми смо на чисто с тиме у секцији, да се питање о пушлној имовини мора да репи на тај начин, што ће сва имовина пушила доћи у хипотекарну банку. С једне стране хоћемо на тај начин да дамо могућности хипотекарној банци, која има тако велики задатак, да може да врши свој благотворни посао, с друге стране као што је рекао господин Настас Петровић, ја се не мислим на то враћати, тим хоћемо да тај новац буде потпуно сигуран и зато у колико се тиче питања о пушлној имовини, молим, да буде примљена одредба тачке прве.

У другој тачци ја бих примио, да се избаце речи: којима даје закон право. Господин Настас је то лепо разложио.

Господин Миладиновић спомиње једну Хрватску Банку, која има неке привилегије и скреће пажњу, да те привилегије могу имати неке последице по хипотекарну Банку. Та хипотекарна банка може имати неке повластице, али су те повластице сасвим друге природе, које не долазе у сукоб са повластицама управе фондова, јер је овде реч о томе да нова хипотекарна банка узме монопол да прими пушлну имовину у своје руке и имовину, која се набраја у тачки другој. Те привилегије нема Хрватска банка, него неке друге процесуалне природе и ја не бих да ми одузимамо овим законом те привилегије. Те привилегије могу бити одузете ако би се, као што господин Миладиновић каже, косиле са хипотекарном банком. Међутим колико сам показао та хрватска банка нема те привилегије и не коси се са привилегијама државне хипотекарне банке и зато бих био противан, да се члан 5 поново враћа у секцију.

Зато у име секције ја молим, да уважите ове разлоге, које сам изнео и да примите члан 5. овако како је редигован изузимајући, да се избаце из тачке 2. оне речи »или друге акције, којима закон даје то право«.

Председник Миша Трифуновић: Пријавило се неколико чланова одбора са кратким напоменама. Први је од тих говорника господин Настас Петровић. Ја толерирам, да господин Настас Петровић по другинут говори и ако то по пословнику не би могло да буде, али толерирам ради саме ствари.

Настас Петровић: Господо, има извесних омањки у овоме члану 5., које треба да се исправе. На пример у тачци 6. члана 5. дошло је ово: »да даје зајмове окрузима, срезovima и општинама на залогe приреза и прихода надлежном влашћу одобренних, као и држави за подизање државних зграда, ако су ануитети за отплату зајмова државним буџетом предвиђени«. Ове речи: »као и држави за подизање државних зграда« и тако даље треба да отпадне, пошто је то казано у тачци 9. члана 5.

Даље треба у тачци 10., која гласи: да »даје зајмове на подлози хартија од вредности (ломбард) државних или државом огарантованих, као и кредитних установа, чије се хартије котирају на берзама у Краљевини«, треба да отпадне ово: »као и кредитних установа чије се хартије котирају на берзама у Краљевини«. Опасно је, да се са овим пословима државна хипотекарна банка бави.

Даље треба да се измене тачка 16. и 17. правилника, јер су погрешно откуцане на нисакој машини, јер то не одговара тим тачкама. То ће бити најбоље, да се господин извештач споразуме.

На крају молио бих господина др. Дулибића, да обрати пажњу, да има у једној тачци предвиђено, како се имају ликвидирати послови, које су радили поједини заводи и задруге са пуницама. За све те послове остављен је рок до кога има то да се сврши код хипотекарне банке. А за нове пунице је казано, да морају предавати своју имовину управи фондова.

Председник **Миша Трифуновић:** Има реч господин Војислав Лазич.

Војислав Лазич: После говора господина Петровића и после објашњења господина извештача ја ћу рећи ово: И господин извештач и господин Петровић кажу, да земљорадничке задруге могу добити кредит код државне хипотекарне банке на основу тачке 4. чл. 5. залажући своје непокретно имање. Мени се чини, да господа извештач и Петровић не познају добро установе земљорадничких задруга, не познају њихове принципе. Земљорадничке задруге као установе немају непокретнога имања и према томе као такве установе, које не располажу непокретним иметком, не могу га ни заложити. И докле, док хипотекарна банка тражи тај услов од земљорадничких задруга да могу добити зајам на подлози непокретнога имања, дотле другим банкама есконтује и ресконтује менице на потпис ма кога завода. Докле државна хипотекарна банка код земљорадничких задруга тражи залог непокретнога имања, хипотеку за зајам, дотле један трговац може добити зајам код државне хипотекарне банке на потпис 3 потписника.

Друго, господо, кажем да није оправдано мишљење извештача, по коме није потребно овде уносити и помињати: да ће бити дужност управе фондова, да даје кредит земљорадничким задругама и савезу земљорадничких задруга зато, што се очекује закон о земљорадничком кредиту.

Господо, и ако дође кадгод закон о земљорадничком кредиту, он онда неће моћи да нађе подлогу у овоме закону, неће моћи натерати хипотекарну банку да даје зајам земљорадницима. Кад већ управа фондова у своме уређењу није признала то право земљорадничким задругама, онда га не може и другим посебним законима добити. Зато ја налазим, да је баци било потребно додати

једну тачку, која каже да даје зајмове земљорадничком савезу, односно свима задругама, као што је и господин Дулибић напоменуо, дакле да даје зајмове свима задругама и њиховом савезу.

И треће што господин извештач каже, да он очекује пре протест од трговаца и банкарског савеза, него од земљорадничког, господин се ту мало пребацно. Зашто да они протестују, кад су стављени у један врло повољан положај у хипотекарној банци. Они су добили пуно право, чак онолико, колико им се не би смело дати. Овде се прикупљају, господо, фондови. (**Настас Петровић:** Држава их прикупља.) Ваљда има пуница и на селу, а не само у вароши. На онда има и других фондова: општински, срески и окружни, који се улажу овде у хипотекарну банку и ти фондови прикупљају новац из народа. Тај народни новац, извучен из народа даће се трговцима на основу тачке 11. (**Настас Петровић:** Не ће, нисте добро разумели.) Према томе баци трговачки свет, банкарски свет, нема ништа да се буни против ове установе, он има само да се радује, јер му се отварају врата, да може добити кредита, а који до сада нису могли добити. Банке до сада нису могле добити државни кредит од управе фондова. Према томе они немају шта да се љуте, него имају да га поздраве као један свој велики успех.

Настас Петровић: Мени је жао, што ме је господин Лазич рђаво разумео и због тога хоћу да будем јаснији. Две су врсте зајмова, које у главном може вршити државна хипотекарна банка. Једни зајмови на подлози хипотеке земљишта и сав новац пуница фондова, округа, срезова може да се да на ту хипотеку. Тај новац само на ту врсту послова може да се пласира. А ово што се даје другима на менице, као што је предвиђено овде, може се давати само од улога на штедњу.

Ја знам добро шта је земљораднички савез, ја знам, да он нема непокретног имања, али признаћете, господине Лазичу, да не може управа фондова давати зајмове ни земљорадничком савезу као ни сваком другом, ма ко он био, ако нема подлоге. Онај, ко тражи зајам из управе фондова, ако нема земљишта, не може га добити. А онај, ко хоће краткорочни зајам, зајам на меницу, он то може добити, ако има жиро као што се овде предвиђа, он то може узети једино из улога управе фондова. Ми хоћемо да свака пара буде сигурна, јер то је државна установа. Према томе о свакој пари морате овде водити рачуна, јер ово није приватна установа. И савез земљораднички ако буде тражио зајам, а буде имао подлоге, он ће га добити и нико из управе фондова не ће бити против, да му се да тај зајам.

Извештач др. **Нинко Перик:** Ја бих само хтео, господо, да вам скренем пажњу на ово: У последњој завршној алинеји стоји: »У послове под 8, 9, и 10 а треба да стоји под 10, 11 и 12. Из те одредбе јасно се види, да се они краткорочни послови врше једино из улога на штедњу. Друго, што се тиче давања зајмова земљорадничким задругама, могу да кажем, да земљорадничке задруге могу добити зајам на основу тачке 4. на основу подлоге непокретног имања, а по тачци 11. такође могу добити зајам, кад нецуне све услове предвиђене у тој тачци. Како је господин Лазич хтео, да дебасира овај услов, ја сам казао, да то не може да буде све докле, док Земљорадничке За-

друге не испуне све услове, који се траже од сваког другог.

Др. Анте Дулибић: Ја се потпуно слажем са предлогом господина Настаса Петровића, да се избришу задње речи тачке 2. »или друге акције, којима закон даје то право« и место тих речи да се каже: »ако тај новац није уложен у куповину обвезница државног зајма, који по постојећим законским прописима дружка потпуно сигурност«. Ја мислим, господо, да кад ми имамо грађански закон, да ми не можемо дерогирати га са једним статутом једног завода. И онда предлажем, да се као тачка 20. уведе: да даје зајмове задружним савезима уз довољну сигурност. То су моји предлози.

Љуба Јовановић: Ја хоћу да скренем пажњу на једну ситну ствар. Овде се предвиђа, да ће хипотекарна банка давати зајмове окрузима на подлогу приреза. Међутим по Уставу окрузи као самоуправне јединице укидају се и према томе то давање позајмица не би могло бити. Ја зато, господо, предлажем, да се место речи »окурузима« стави реч »областима« и то би, господо, онда одговарало ономе што данашњи Устав прописује. Дакле речи »општинама и срезovima« остаје и ја предлажем само да се место речи »окурузима« каже »областима« и молим господина известиоца да то прими.

Настас Петровић: Заиста је ово тачно, што каже господин Јовановић, да се сада сматрају као самоуправне јединице само области, а не окрузи, али право да вам кажем има извесних ствари између данашњих округа и нових области, које имају тек да се створе а за чију ликвидацију ја мислим, да ће требати може бити бар 20 или више година. Имате, молим вас, данас у пређашњој Србији округа, који су чинили задужење код управе фондова. На пример моравски округ дужан је на милион динара, а крагујевачки округ дужан је преко 6 милијуна. Кад се они споје у једну област, као што се у предлогу предвиђа, ја вас питам, како ће се наплатити ти дугови и колико ће времена проћи, док они плате. То је велики проблем и велико питање као и то, како ће се извршити нова инвестиција тих округа у појединим крајевима. Може бити да ми можемо предвидети, а да се не огрешимо о Устав, да се ови послови могу вршити, али сматрам, да би могла овде да дође једна еластичнија реченица тако, да и они окрузи, ако су способни да могу вршити то задужење, то могу и чинити.

Љуба Јовановић: Нека се каже: области, окрузи, срезови и општине.

Известилац др. **Нинко Перић:** Ја примам овај предлог господина Јовановића, да се овде дода реч »области«.

Др. Жарко Миладиновић: Ја сам ставно предлог код тачке 11., да се могу давати зајмови и земљорадничким задругама уз потпис савеза земљорадничких задруга. Ја држим, да је савез земљорадничких задруга исто толико јак, а можда и јачи него многи домаћи заводи, и баш за то што нисам рад и што не могу пристати на то, да се савез земљорадничких задруга запостави једном домаћем заводу, који је можда много слабији него савез, зато сам тражио, да се дају зајмови и земљорадничким задругама, ако да свој потпис и савез земљорадничких задруга. Мени је познато,

да су до сада савези земљорадничких задруга били веома солидни и овај у Београду и онај у Загребу и за то их не би требало запостављати. Ја држим, да би овде било на месту, да томе савезу на тај начин задржимо онај значај, који је и до сада уживао. Знам, да су земљорадничке задруге лако добијале зајам од својих савеза и нису морале тражити и давати нарочите подлоге, јер давати подлогу хипотекарну није свакад лако земљорадничкој задрузи, а онег да траже потпис од једног домаћег завода, ту би биле могуће спекулације. Домаћи завод ће дати потпис онда, ако буде отуда имао какве вајде. Према томе, било би умесно овако како сам ја предложио: да се даје зајам земљорадничким задругама, ако обвезу потписне управа савеза земљорадничких задруга то јест ако се и сам савез обвезе. Онако, како је предложено господин Дулибић, изгледа ми мало нејасно и изгледа, да то није оно што сам ја хтео. Он каже: »Ако има довољно сигурности«. Шта је то довољна сигурност? Сем тога, ја мислим, да ће то бити краткорочни зајмови, кад се дају на менницу и зато би овај мој предлог био сасвим добар. (**Настас Петровић:** Како ће им се давати на менницу, кад земљорадник не може потписати менницу?) Код нас потписују менницу земљорадници и земљорадничка задруга може потписати и обвезати се као и свако друго правно лице.

Дакле, ја предлажем: да се и земљорадничким задругама може дати зајам, уз потпис управе савеза земљорадничких задруга.

Председник Миша Трифуновић: Било је довољно говора. Приступимо решењу.

Допустите, пре но што ставим на гласање, да пречистимо ствар што се тиче појединих предлога. Господин Жерјав је поднео извесан предлог. Господин известилац га без сумње има. (**Др. Грегор Жерјав:** Господин Дулибић и ја имамо заједнички предлог.) Дакле, господин Дулибић и господин др. Жерјав подноси заједнички предлог.

Други је предлог господина Лазе Марковића: да се ова ствар врати у Секцију. Господин известилац не прима тај предлог. Затим има предлог господина Настаса Петровића и предлог који је учинио господин Миладиновић. Других предлога нема. Ја ћу сада питати господина известиоца које предлоге прима, да бих могао стављати на гласање. Примате ли, господине, предлог господина Жерјава, који је поднео сада заједно са господином Дулибићем? Молим вас, да прочитате тај предлог.

Известилац др. **Нинко Перић** (чита): »Сви ови фондови и капитали (тачке 1. и 2.) могу се уложити и у државне хартије или на други начин, који по постојећим законским прописима пружа купиларну сигурност«.

Председник Миша Трифуновић: Може ли господин референт, у име господина Министра, дати свој пристапак на овај предлог?

Известилац др. **Нинко Перић:** Ми смо у Секцији о томе разговарали и Секција је то одбила. Ја не бих могао примити овај предлог.

Председник Миша Трифуновић: Предлог господина известилац не прима. Сад долази предлог господина Настаса Петровића.

Настас Петровић: Мој је предлог, да се у тачки 2. члана 5. избаце речи »или друге акције, којима закон даје то право«.